

הלכות הדרך היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. המשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויוצא ומנכרי נוטלה בידו ויוצא.....2
- ב. הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד ... בהצר דמשכיר ותורי דאתו מעלמא.....2
- ג. הצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו ... אם אמר כל מציאות שיבאו לתוכו היום תקנה לי הצרי לא אמר כלום ... בהצר שאינה משתמרת.....5
- ד. זרק ארנקי בפתח זה ויצאתה בפתח זה מהו אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לאו כמונח דמי.....7
- ה. הכא מיפסק כלי.....9
- ו. המשכיר הצירו סתם לא השכיר רפת שבה.....9
- ז. יוני שובך ויוני עלייה חייבות בשילוח.....9
- ח. ואסורות בגזל מפני דרכי שלום.....12
- ט. אסור לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם שנאמר שלח תשלח את האם והדר את הבנים תקח לך.....13
- י. המשכיר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה לשוכר השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר מעשה בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש.....13
- יא. כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה.....15
- יב. קרקע בחזקת בעליה קיימת ... תפוס לשון אחרון.....17
- יג. שוכר אמר נתתי ומשכיר אמר לא נטלתי ... בתוך זמנו תנינא.....19
- יד. מת האב בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה.....20
- טו. ביומא דמשלם זמניה.....20

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

דף קב.

א. המשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויוצא ומנכרי נוטלה בידו ויוצא

כבר התבאר במסכת פסחים דף ד: שמזוזה חובת הדר היא, כלומר לא חובת הבית. ואם יש לו בתים ואינו דר בהם ואינו משתמש בהם פטורים ממזוזה, ורק אם דר בה חייב במזוזה ולכן השוכר בית מחבירו חייב השוכר לעשות לה מזוזה וגם לקבוע מקום המזוזה¹. וכשיצא, לא יטלנה בידו². אפילו לקחת מבית זה לשים בבית אחר³. אך יכול לתבוע דמיהן מהנכנס לדור בתוכה, ואף אם זה הנכנס אינו רוצה לשלם מ"מ אסור לו ליטלן⁴. אך אם הם מהודרות, יכול להניח פשוטות יותר במקומן⁵.

י"א שאם יש שוכר שנכנס במקומו מיד, ויניח מיד מזוזה אחרת במקום המזוזה שנוטל, או שהוא עצמו מניח אחרת, מותר לקחתה⁶. ויש אוסרים⁷. אך אם לא יניח מיד, אין להשהות את הבית ללא מזוזה אפילו אם אין דרים בה עתה.

ב. הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד ... בחצר דמשכיר ותורי דאתו מעלמא

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רצא, ב

² שני מעמים הוזכרו בראשונים א. שלא יתרשל הנכנס במצוה ב. דהוי כמוזיק לדרים שם בידים כאשר נוטל המזוזה נכנסין המזיקין.

³ ועיין ראשון לציון שם דכיון שהיתה למזיקין מניעה על ידי המזוזה כאשר הוא נוטלה הם מתכנפים ובאים כאשר מניעין למקום שלא היו יכולין לבא איליו משא"כ מעיקרא וזהו חילוק דמסתבר.

⁴ ערוה"ש רצא, ג

⁵ שו"ת משנה הלכות ז קפט, שו"ת חלקת יעקב יורה דעה סימן קס, שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן קי,

⁶ ברכ"י יו"ד רצא ס"ק ה – ו שמטעם המזיקין שלא יכנסו ביני ביני, לא שייך, כי הן בעודנו היוצא מפיק ורחיק, זאת שנית לעומתו ביד הנכנס מוכנת להניחה ... ובכי הא זר לא יעבור, וליכא למיחש למזיקין. ולטעם התרשלות "עין רואה זריז קדים ובידו מוכנת להניחה כהרף עין, ועלתה ידו על יד רעהו".

⁷ ברכ"י למסקנתו שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

יש אומרים⁸ שבית או חצר המושכר קונה לשוכר מדין חצר, ויש אומרים⁹ שקונה למשכיר.

⁸ כן הסכמת רוב הפוסקים, וכ"כ השו"ע באהע"ז סימן קל"ט סעיף א, וכן משמע בכמה מקומות בשו"ע וברמ"א בדיני קנינים, אלא שבסימן שיג סעיף ג פסק המחבר כדעת הרמב"ם שחצר המושכר קונה למשכיר, והקצה"ח על שיג ג העלה שהעיקר שהחצר קונה לשוכר משום שקנין חצר הוא ממעם רשות, והרשות השתמשות קנויה לשוכר, וכ"כ בפת"ש בשם רעק"א ובית מאיר, ועי' עוד בקצה"ח ובנה"מ (כאן ובסימן ר ובסימן קצב סק"ו), ובמקור חיים (ריש סימן תלו) ובפני יהושע (שם), ועי' דברי משפ"ט (סימן קצח סק"ב) ובצ"צ (פסקי דינים לסימן שיג), ועי' בנה"מ בפתחה לסימן ר שהאריך בזה, ומסיק דחצר ששכרו או שאלו בקנין קונה לשוכר בכל דבר (חוץ ממציעא כשבעה"ב רואה ואומר תזכה לי חצרי, וכן כשהמשכיר נותן לשוכר קונה בחצרו המושכר וכן יכול לזכות בחצרו לאחרים, אבל אם השוכר נותן למשכיר, אין המשכיר זוכה בחצר זו המושכרת לנותן, והש"ך בסימן שיג כתב ליישב השגת הראב"ד מהא דסימן ר ומהא דסימן קצח סעיף ה דמשמע דקונה בשכירות המקום, ומשמע דשוכר קונה בחצר המושכר, ותירץ הש"ך שבדעת אחרת מקנה מודה הרמב"ם, אי נמי שאני התם שהונח בו החפץ לדעת השוכר, וכיון ששכרו מסתמא לשם כך שכרו לקנות כל מה שיונה בו כאילו מונה ברשותו הקנוי לו, משא"כ במציעא והפקד, ועוד כתב הש"ך שאין ליישב דעת הרמב"ם בשכירות לדריסת רגל לבד, ובכ"ה"ג לא חשיב חצר המושכר, שמדברי הרמב"ם משמע דאיירי שהיא שכורה לכל דבר, עיין שם, ועי' חידושי בית מאיר אהע"ז ריש סימן קל"ט, ועי' מהנ"א ה' קנין חצר סימן ג, ובדברי משפ"ט סימן קצח סעיף ה ובשד"ח כללים מערכת ה' כלל קיז, ועי' ביאור הגר"א סימן רג ס"ק לו שביאר בדברי הרמב"ם דבשכירות מקומו הוי כמשיכה.

⁹ בשו"ע ונו"כ שיג ג פסק כדעת הרמב"ם שלענין קנין חצר רשותו של משכיר הוא (וכתבו האחרונים שאם משכיר לו המקום כדי לקנות בו בקנין חצר מודה הרמב"ם שהשוכר קונה, כדמוכח (בב"מ דף יא ע"ב) בהא דמקומו מושכר לו), והקשה הב"י הרי שכירות ליומיה ממכר הוא, ותירצו הפ"ז והש"ך דהרמב"ם ס"ל כדעת התוס' דרק לענין אונאה אמרו ממכר הוא משום דכתיב ביה ממכר יתירא, אבל לא לשאר דברים. והריב"ש והנ"י כתבו שלא אמרו ממכר הוא אלא לענין זכות ההנאה וההשתמשות, אבל לא בגוף הדבר, וזכות קנין חצר הוא מחמת גוף הדבר, ובשם הב"ח כתבו ששכירות קונה מדרבנן, וכתב הש"ך דלא משמע כן בתוס', ועי' מהנ"א (ה' קנין חצר סימן ג). והסמ"ע תמה על המחבר שבסימן רס (סעיף ד) סתם כדעת הרא"ש בדין מציעא בחצר המושכר שזכה השוכר, ותירץ הש"ך דחצר לא קיימא להעמיד בהמות שיקנה הזבל לשוכר, משא"כ במציעא דעתיא עלה וקנה השוכר, ולהרמב"ם לעולם קונה המשכיר, וכתב הש"ך שכן עיקר לדינא, והחזו"א (ב"ב סימן ג סק"ב) כתב שכשקונה השוכר מן המשכיר מודה הרמב"ם שזוכה בקנין חצר, אמנם בבית הלוי (ח"ג סימן מו) כתב בשם עטרת חכמים בשיטת בעל העיטור סברא הפוכה, שאם קונה מאחר זוכה השוכר, וממשכיר לשוכר אינו קונה, וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אף מציאה שנמצאה בחצר המושכרת¹⁰ לאחר, יש אומרים¹¹ שהמשכיר זוכה בה, ויש אומרים¹² שהשוכר זוכה, ולשיטה זו אם היו שנים שוכרים זכו בה שניהם כדין חצר השותפין.

לפיכך כבר התבאר לעיל דף קא: שאם השכיר¹³ לו בית בחצר אין לשוכר בחצר כלום אלא דריסת הרגל, והזבל המתקבץ בו משאר הבהמות אף על פי שאינם של המשכיר, קנה המשכיר, שהרי החצר שלו וסתם גללים בעלים אפקורי מפקיר להו וקניא ליה חצירו למשכיר.

אבל זבל המתקבץ מבהמות השוכר או מה שמוציאו מביתו לחצר, כיון שיש לו רשות להשתמש שם הרי הוא שלו.

והמתקבץ משאר בהמות לדעה הנזכרת שחצר מושכרת קונה לשוכר, הרי הם של שוכר, ולחולקים¹⁴ הרי הם של משכיר.

¹⁰ וה"ה בחצר שאול קונה השואל מדין חצר, נה"מ בפתחה לסימן ר, וכן הוא ברמב"ם פ"ה מה' גירושין שגם בחצר המושאל לאשה מתגרשת, ובקצה"ח סימן רב כתב לחלק לענין קנין אגב, שבחצר מושכר קונה אבל לא בשאול, אבל לענין קנין חצר, גם שאול קונה,

¹¹ דעת הרמב"ם כפי שהובאה בשו"ע סימן שיג סעיף ג ופסק כן, וכן דעת הש"ך סימן רס ס"ק יד ומו ובסימן שיג סק"א. ומשמע בסמ"ע סימן שיג סק"ו שאם העמיד השוכר כלי בחצר המושכר ונפלה מציאה לתוכו, לכו"ע זוכה השוכר,

¹² משמעות השו"ע סימן רס סעיף ד, וכן הסכים בקצה"ח סימן שיג סק"א שחצירו קונה משום רשות, וכל שיש לו רשות השתמשות בחצר זוכה בחפץ הנמצא שם, ובנה"מ בפתחה לסימן ר (וכן במקור חיים סימן תלז סק"ג) כתב שחצר המושכר הוי כידו של שוכר מדין יד פועל ביד בעה"ב, וכאילו שכרו ללקט מציאות, שזוכה השוכר, אא"כ נכנסה לשם מציאה שלא מדעת השוכר, שזוכה בה המשכיר משום דהוי כסתם פועל שמציאתו לעצמו, ואם נכנס שלא מדעת שניהם משמע שהיא של משכיר, ועי' פת"ש סימן קצח סעיף ה.

¹³ שו"ע ונו"כ שיג סעיף ג.

¹⁴ אולם עיין קצה"ח שם שכתב שגם לרמב"ם תמיד קונה לשוכר רק דהכא שאני ומשום דגבי זבל משייר כח לנפשיה שלא יזכה בה השוכר, דכיון דהמשכיר את החצר לא השכיר הרפת שבה וכמבואר בגמ' שם (קב, א), ומשום הכי דעתיה על זבל שלא יזכה בה השוכר אפילו אם יהיה הזבל בחצר כיון דשבח רפת דידיה ומשייר לנפשיה כח בחצר לזכות בזבל, אבל במציאות דעלמא זוכה השוכר. ובוזה ניהא ליישב מה שהקשה בלחם משנה (פ"ו משכירות ה"ה) בהא דאמרו בגמרא דף ק"ב ורפת שבחצר כו' זאת אומרת המשכיר חצר לא השכיר הרפת שבה, והקשה דהא אפילו השכיר לו נמי הרפת אינו זוכה השוכר אלא המשכיר שגוף החצר שלו, ועיין מ"ש בזה מוהרי"ט תשובה הנזכרת. ולפי מ"ש ניהא דאי הוי אמרינן דהשכיר גם הרפת לא הוי זבל אלא כמו מציאות דעלמא דזוכה בהם השוכר לא המשכיר, אלא משום דלא השכיר את הרפת ודעת בעל הבית על כל שבח הרפת מתורי דאתי מעלמא ואף על גב דגם בחצר המה א"כ משייר לנפשיה כח בחצר לזכות בזבל ודו"ק. וכן מוכח מדברי הרמב"ם דבעלמא הוי כח החצר לשוכר, שכתב בפ"ה מגירושין (ה"א) הזורק גט לאשתו בתוך חצירה בין שהוא קנוי לה בין שאול בין שכור קונה ע"ש. ועיין ב"י באה"ע סימן קל"ט (מא, ע"ב) שכתב עלה משום דשכירות ליומא ממכר ע"ש. וכן מוכח בגמ' ריש פרק הזורק (גיטין עז, א) דפריך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם השכיר¹⁵ לו תנור וכירה¹⁶, האפר היוצא מהם הוא של השוכר, ואפילו באו אחרים ואפו ובשלו בתנור וכירה, כיון שהוא שוכר לו גם האפר של השוכר¹⁷.

ג. חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו ... אם אמר כל מציאות שיבאו לתוכו היום תקנה לי חצרי לא אמר כלום ... בחצר שאינה משתמרת

כבר התבאר לעיל דף יא: מטלטלין נקנים בקנין חצר קנין גמור לכו"ע מן התורה¹⁸, והיינו כל מטלטלין שנכנסו לרשותו של אדם זוכה בהם, בין במכר או במתנה ובין בזכיה מהפקר.

אין חצרו של אדם¹⁹ קונה אלא כשהיא משתמרת לדעתו²⁰, ואז קונה לכו"ע וא"צ אמירה. אבל שדה וגינה שאינה משתמרת אינה קונה²¹, אפילו כשיודע

הצירה מה שקנתה אשה קנה בעלה, ופירש רש"י קנה בעלה לפירות להשתמש בה ואכתי לא נפיק גט מידו דבעל ע"ש. ומבואר דעיקר חצר למי שיש לו רשות השתמשות.

¹⁵ שם סעיף ד

¹⁶ בטור [סעיף ג'] מפורש דהיינו שעומדין בחצר ושכורים להשוכר לבשל בהן, ואשמועינן דאפילו אם גם אחרים אופין ומבשלין שם, כיון ששכורים לו האפר של השוכר, וזהו שמסיק מור"ם ז"ל וכתב אפילו אחרים כו'. וא"ת מ"ש מזבל של בהמות אחרים הנמצא בחצר, דס"ל להרמב"ם [פ"ו משכירות ה"ה] דאפילו אם החצר מושכר להשוכר הובל הוא של המשכיר וכנ"ל [סעיף ג']. וי"ל דשאני אפר (ו)תנור וכירה שהם מתערבים באפר של השוכר שגם הוא מבשל ואופה שם, ומשו"ה אין דעתו של המשכיר עליו. סמ"ע שם ז

¹⁷ ולפי מ"ש בסק"א ועיין קצוה"ח שם דגם להרמב"ם דוקא בזבל הוא דכתב כן ומשום דלא השכיר הרפת משייר לנפשיה כח בחצר לשבח הרפת שבהצר אבל בשאר מציאות מודה הרמב"ם דהשוכר זוכה, א"כ בתנור וכירים כיון דהשכיר לשוכר ולא שייר לנפשיה בזה הו"ל כמו שאר מציאות דשוכר הוא שזוכה בהם. ועיין מ"ש בזה א"ז בתו"ט במשנה פרק השואל שם (מ"ז), והנראה לענ"ד כתבתי

¹⁸ עיקר דיני חצר מבוארים בסימן ר, וחצר כולל בית, שדה, גג, חצר וקרפף, וקנין חצר במציאה והפקר מבוארים בסימן רסח

¹⁹ שו"ע ונו"כ ר א, ורסח ג

²⁰ ועי' חתן סופר שער המקנה סימן י בדין חצר משום יד או משום שליחות, ובשו"ת חת"ס או"ח סימן מד נראה שאם משתמר ע"י שלוחו חשיב משתמר לדעתו, אלא דהיינו דוקא כשהעמידו לשמור והוא באחריות השליח, עיין שם.

²¹ ודעת הרמ"א ר א שבמכר או במתנה, אם משתמר לדעת המקנה קונה, והש"ך סק"א האריך להוכיח שאין הלכה כדיעה זו, ועכ"פ אין להורות כן לכתחלה, עיין שם, ועי' נה"מ סק"א. ובקצה"ח סק"ב הביא מדברי הש"מ בפ"ק דב"מ דבמכר או מתנה א"צ כלל שימור, דכיון שיש כאן מי שמקנה הרי אי אפשר לאחר לזכות בו כי אם מי שהמקנה רוצה לזכות לו,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מהמציאה²² אלא אם כן עומד בצדה²³, ויש אומרים²⁴ שצריך גם שיאמר שתזכה לו הצרו. ואם לא אמר לא זכה אפילו עומד שם²⁵.

ואפילו עומד בצד שדהו ואומר שרוצה לזכות, אינו קונה אלא אם כן יש בידו ליקח המציאה אם לא יקדמנו אחר²⁶, כגון דבר שאינו בעל חי, וכן צבי שבור או גוזלות שלא פרחו, או שהיה קרוב לו והיה יכול לתפסו²⁷.

אבל אם אינו יכול להגיע²⁸, כגון צבי ריץ או גוזלות מפריחים, אינו קונה²⁹.

²² ועי' נה"מ סימן רמג בהגדרת חצר המשתמרת לדעתו.

²³ דעת הרמ"א סימן רסח סוף סעיף ג שא"צ שיאמר.

²⁴ דעת השו"ע שם, ואם לא אמר לא זכה אפילו עומד שם, והיינו בשאינה משתמרת, אבל בחצר המשתמרת לכו"ע א"צ אמירה. ומשמע בב"י דה"ה בקנין ד' אמות תליא בפלוגתא אם צריך אמירה, ועי' שו"ת בית הלוי ח"ג סימן מה.

²⁵ ומשמע בב"י דה"ה בקנין ד' אמות תליא בפלוגתא אם צריך אמירה, ועי' שו"ת בית הלוי ח"ג סימן מה.

²⁶ עי' סמ"ע סימן רסח ס"ק טו שהביא דעת הנ"י שאע"פ שבשאר מציאות א"צ שיאמר, בצבי שבור צריך שיאמר. ודעת הטור שאין לחלק בכך.

²⁷ סמ"ע שם ס"ק יז בשם הטור, ואף על פי שהצבי ריץ כדרכו.

²⁸ (שו"ע ונו"כ שם ד, ומשמע בשו"ע דה"ה באויר שאין סופו לנוח, כגון דבר המתנגלגל ולא ישאר בחצר, אבל אויר שסופו לנוח בתוך החצר, קונה אפילו עדיין לא נח. ועי' ש"מ ב"מ דף יב ע"א ובשו"ע סימן רמג סעיף כד וכה. ובאולם המשפט סימן רמג מסתפק אם יש דין אויר שסופו לנוח בד' אמות.

²⁹ נחלקו הפוסקים אם בעל החצר זוכה בסחורה שהובאה לחצרו למוכרה בזול. וברמ"א סימן רסח הביא ב' דיעות כשקדם אחר וקנה הסחורה, ודיעה ראשונה ס"ל דלא קנה בעל החצר משום שמא לא יהיו לו מעות לקנות, ולא דמי למציאה שאין בה חסרון קנין ומעות (בקצה"ח סימן קצה סק"ג כתב שדוקא בקנין חצר נחלקו, אבל במזכה ע"י אחר, לכו"ע זכות הוא לו, עיין שם), ובביאור הגר"א נראה דמדמי ליה לצבי ריץ כדרכו, עיין שם. וכתב הסמ"ע שמדין עני המהפך בחררה ליכא במציאה, ועי' להלן סעיף ל שנחלקו הפוסקים בזה, ועי' דברי גאונים כלל נ סימן ב בשם שו"ת שארית יוסף סימן ז ושם בסימן ג בשם הב"ח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

והצרו³⁰ של אדם קונה לו שלא מדעתו, אף על פי שאינו עומד שם, כיון שהגיע המתנה להצירו כאילו זכה בה אחר. ובקנין³¹ חצר קונה אף שלא בכונת³² קנין³³.

אין חצרו של אדם קונה אלא כשהיא משתמרת לדעתו³⁴, אבל שדה וגינה שאינה משתמרת אינה קונה אלא אם כן עומד בצדה³⁵, כמו שהתבאר.

ד. זרק ארנקי בפתח זה ויצאתה בפתח זה מהו אויר שאין

סופו לנוח כמונח דמי או לאו כמונח דמי

כבר התבאר לעיל דף יב. שאויר חצר קונה כחצר³⁶, ואף על פי שחזר בו המזכה קודם שנת, אינו יכול לחזור בו, והיינו משנכנס החפץ לאויר החצר, אף על פי שעדיין לא נת, ה"ז כמונח וזכה בעל החצר, בד"א באויר שסופו לנוח³⁷, אבל אויר שאין סופו לנוח בקרקע החצר, במציאה לא זכה אפילו

³⁰ שו"ע ונו"כ רמג ב

³¹ שו"ע ונו"כ רס ג

³² התוס' בב"ב דף נד (ד"ה אדעתא) כתבו דהא דחצרו של אדם קונה שלא מדעתו, היינו שאינו יודע שהוא בחצרו, ואילו היה יודע היה רוצה לקנות, אבל אם יודע ואינו מתכוין לקנות לא קנה, וכבר דנו האחרונים בביאור דברי התוס', ונראה פשוט שאפילו אינו יודע, אבל גם אילו ידע לא היה רוצה לקנות שאינו קונה, ובמחנ"א קנין משיכה סימן ה הביא שתלוי במחלוקת הראשונים, ומצדד לפרש דתליא אם חצר משום יד צריך כונה לקנות, אבל אם משום שליחות, הרי זכין לאדם שלא מדעתו, וא"צ כונה לקנות, ובמשפ"ש סימן קצח כתב לפי"ז שהמוחזק יכול לומר קים לי, עיין שם, ובשו"ת מהר"ש ח"ג סימן כא כתב דה"ה אם אינו יודע שיש לו חצר אינו קונה שלא מדעתו, ובשד"ח כללים מערכת ח' כלל לו שהאריך בהלכה זו והביא מדברי האחרונים, וכתב בשם המחנ"א שאם ידע מהחפץ ולא נתכוין לקנות משום שלא ידע שיכול לזכות, כגון בנכסי הגר ולא ידע שמת הגר, השיב כלא ידע מהחפץ וקונה בחצירו, ועוד כתב בשם שו"ת בית שלמה או"ח סימן עד שלדעת הטור ורוב פוסקים שכל שעוסק בזוכיה, אף על פי שאינו מתכוין לקנות בקנין זה קונה בלא כונה, כ"ש בחצר שקונה שלא מדעתו, וכ"ש כשיש דעת אחרת מקנה, אבל בהפקר אינו קונה שלא בכונה, כמו שמצינו גבי עוטר בנכסי הגר, עיין שם, ועי' מחנ"א ח' קנין חצר סימן א שהאריך בכמה יסודות בקנין חצר ובדין קנין חצר ע"י שליח.

³³ שחצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו, ושם איירי במציאה והפקר. אבל במכר או מתנה, הרי בלא"ה יש דעת מקנה, ולכאורה שלא בדעת מקנה אף בחצר אינו קונה, אמנם לסברת רעק"א דבמקום שיש דעת מקנה, א"צ כונת קונה ומקנה שיקנה בקנין זה, וכ"ש בקנין חצר, ועי' משפט שלום סימן קצח מה שדן בדברי החת"ס חו"מ סימן סו, ופתחי חושן חלק ח פרק א הערה כד

³⁴ ועי' נה"מ סימן רמג בהגדרת חצר המשתמרת לדעתו.

³⁵ דעת הרמ"א סימן רסח סוף סעיף ג שא"צ שיאמר.

³⁶ שו"ע ונו"כ רמג כה

³⁷ שעומד ליפול בקרקע החצר, ובשו"ע אהע"ז סימן קלט מחלק גבי גג, שאם נפל הגט לאויר מחיצות זכתה בגט, אבל באויר שמעל למחיצות, או שאין לו מחיצות לא זכתה, והטעם דכל שלא הגיע לאויר מחיצות יכול

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

במתגלגל ע"ג קרקע החצר³⁸, ובמתנה אם זרק ארנקי דרך החצר, ויצא לצד השני דרך גלגול על הקרקע, זכה בעל החצר, אבל אם עבר בחצר דרך אויר ולא דרך גלגול ע"ג קרקע, ה"ז ספק אם זכה בעל החצר³⁹, ולכן אם חזר בו הנותן בעודו באויר⁴⁰, לא זכה המקבל⁴¹.

יש אומרים⁴² שהפקר דינו כמתנה, והדבר בספק, אלא שבהפקר אין מוציאין מיד בעל החצר.

הרוח לזרקו, והוי כאינה משתמרת, ומסתבר דה"ה לענין מכר ומתנה. אלא שנראה דהיינו דוקא בדבר שיכול הרוח להסימו אל מהוץ לאויר הנג, דומיא דנייר של גמ, אבל דבר שאין הרוח יכול להסימו, חשיב כמו נח, שוב ראיתי בקהלות יעקב ב"מ סימן טז שדן בדין דבר כבד שבודאי יפול לתוך המחיצות אם חשיב כמונה, ונראה מדבריו שם דתליא בפלוגתא דרש"י ותוס', ולדעת התוס' אויר שמעל למחיצות אינו כלל בדין חצר, ולא משום שאין סופו לנוח, עיין שם, ועי' שו"ת דברי מלכאל ח"א סימן צו. ועי' אבני מילואים סימן קלט סק"ד שמצדד לומר שאם נח אח"כ קונה למפרע. פתחי חושן חלק ח פרק ח הערה ט

³⁸ ועי' נה"מ סימן קסז סק"א שהביא קושית היערות דבש ומה שתירץ בזה, ועי' טבעת החושן שהביא מדברי האחרונים.

³⁹ שו"ע ונו"כ שם כד כאיבעיא דרבא ולא איפשיטא, והרי"ף לא הביא איבעיא דרבא אלא גבי מציאה דמתניתין כתב דאע"פ שרץ ואין מגיעין כיון דמתגלגלין כמונחין דמי, וכתב הרמב"ן דמודה הרי"ף דנשאר באיבעיא, ודינו כדין תיקו דממונא, ובהפקר כל הקודם זכה ובמתנה מוציאים ממקבל לנותן שיש לו חזקת מרא קמא, אבל לא מנותן למקבל, עיין שם, וגם הרמב"ם לא הביא בעיא זו, וכתב הלח"מ בפ"ד ממעשה הקרבנות ה"ט דס"ל להרמב"ם דאיפשיטא בעיא דרבא מהא דזבחים (דף כה) גבי אויר כלי שאמרו את"ל לאו כמונח דמי, והרי הרמב"ם סובר דכל את"ל פשיטותא היא וא"כ פשיטא שלא זכה אפילו במתנה, וגם בהפקר לא אמרינן כל הקודם זכה, עיין שם, ועי' בית מאיר אהע"ז סימן קלט סעיף ח.

⁴⁰ היינו אפילו לאחר שכבר יצא בצד שני ספק הוא, דאי אמרינן כמונח דמי כבר זכה המקבל בעודו באויר ביתו. ובסמ"ע כתב דאויר שאין סופו לנוח פירושו שמשעת זריקה אנו יודעים שלא ינוח בבית, ונראה כונתו שאם בשעת זריקה היה עומד לנוח, אלא אח"כ בא רוח והעיפו, חשיב כמונח, וכן משמע בגימין בהלכה דדליקה, כמ"ש בשו"ע אהע"ז סימן קלט, ולפי"ז ה"ה אם היתה דליקה כשהיה עומד לנוח והיה נשרף, אלא שמפני סיבה לא נשרף חשיב כאין סופו לנוח. וה"ה איפכא.

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם כג משום דמוקמינן בחזקת מרא קמא, ומסתבר דה"ה במכר, ובסמ"ע ס"ק כב מדייק מלשון הטור שכתב שאם חזר בו הנותן אין בעל החצר יכול להוציא מידו, ומשמע שאם קדם המקבל ותפס אין הנותן יכול להוציא מידו, אלא שכתב שאין זה מוכרח, וכבר קדמו הב"י בבד"ה שכתב כן, וכן הסכים הש"ך, אלא שכתב שכן הוא לדעת הרא"ש והטור דלא מהני תפיסה בספיקא דדינא, אבל לדעת המחבר שפסק כהרמב"ם דמהני תפיסה, כמ"ש בסימן רב סעיף ג ובסימן רמח סעיף יא, ובכמה מקומות, ה"ה דמהני תפיסת המקבל שלא יוכל הנותן להוציא מידו, ועי' שו"ע אהע"ז סימן קלט סעיף ח ובאחרונים שם לענין אויר שאין סופו לנוח גבי גמ.

⁴² שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ה. הנא מיפסק כלי

מה שהתבאר לעיל שזבל שבחצר מושכרת נחלקן בו הפוסקים זהו דוקא בנמצא בחצר אבל אם קלטו השוכר בכלי מן האויר ולא נח בחצר ואפילו המתקבץ משאר הבהמות לכו"ע⁴³ הרי הוא שלו, אף על גב דהאויר הוא של המשכיר אינו קונה לו דאויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי.

ו. המשכיר חצירו סתם לא השכיר רפת שבה

המשכיר לחבירו⁴⁴ חצר סתם לא השכיר לו הרפת שבה, שאין רפת בכלל חצר.

ז. יוני שובך ויוני עלייה חייבות בשילוח

המוצא קן צפור והאם רובצת על הבנים, הרי הוא מצווה לשלח את האם קודם שיקח את הבנים, שנאמר בכי תצא (דברים פרק כב פסוק ו-ז) כי יקרא קן צפור לפניך בדרך ככל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רובצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים. יש במצוה זו לאו ועשה.

הלאו ניתק לעשה כרבנן⁴⁵. ולכן הלוקח⁴⁶ את האם בעודה על הבנים ועבר על הלאו יכול לתקנו ע"י שישלחנה קודם שתמות ופטור⁴⁷ והעובר ע"ז ולא שלחה, שמתה או ששלחה אדם אחר, בטל עשה ועבר על לאו.

⁴³ רמ"א שם וסמ"ע ו הוסיף ואפשר עוד, דאפילו אם הכלי דהשוכר מונח ע"ג קרקעית חצירו זה דהמשכיר, מ"מ כיון שהשוכר שכר החצר ויש לו רשות להעמיד שם כליו קנהו הכל.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שיג ב

⁴⁵ ודלא כרבי יהודה – חולין קמא

⁴⁶ ופורטו דיני מצוה זו ברמב"ם הלכות שחיטה (פרק יג) ובטושו"ע יו"ד (סימן רצב).

⁴⁷ חינוך סוף תקמה, וראה לקמן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שלוח הקן נוהג אפילו אין שם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת, חייב לשלח⁴⁸ ולכן, כשיש שני ביצים או יותר, יכולים שני אנשים לקיים בה מצות שלוח לכתחילה, והיינו באופן שישלח הראשון את האם ויזכה רק בביצה אחת, וכשתחזור האם לדגור ישלחה השני ויזכה בביצה השניה⁴⁹.

בכל מקום שימצא קן חייב לשלח⁵⁰, בין באילן⁵¹ בין בארץ או בבורות שיחין ומערות⁵² או בים⁵³, או בראשו של אדם רב מתנה למדו⁵⁴ או בראש שאר בע"ח, בין ברשות הרבים⁵⁵ בין ברשות היחיד⁵⁶ בכל אלו חייב בשילוח⁵⁷. והמוצא קן בשמים [דהיינו שעוף נושא קן באויר]⁵⁸ אינו חייב בשילוח⁵⁹.

המוצא קן ציפור ואינו רוצה לקחת את האפרוחים או הביצים י"א שעכ"פ הוא מחויב לשלח את האם ואינו רשאי לילך לדרכו⁶⁰. ולשטתם הרוצה לקיים את המצוה אינו צריך לזכות בביצים או באפרוחים⁶¹ וי"א שאינו

⁴⁸ שנאמר (דברים כ"ב) קן קן מכל מקום חולין פ"א משנה ג, קמ; שו"ע רצב א

⁴⁹ עצת הגר"ש אלישיב והסכמת גדולי הזמן המובאים בס' שלח תשלח דין ט (ועיי"ש עוד כמה פרטים בזה בפרק הדרכה מעשית) אמנם יש לציין שאם מקיים את המצוה בלילה בעוף הנקרא "תור" בדרך כלל האם לא תחזור עד שעת נץ החמה, משום שכמעט אינו רואה מאומה בלילה. משא"כ "יונה" שרואה בלילה תחזור להקן בתוך דקות ספורות לאחר ששלחה. ולכן אפשר לקיים המצוה פעמיים בזמן קצר מאד. שלח תשלח בקיצור ההלכות

⁵⁰ ונדרש בברייתא ובדברי האמוראים בחולין קלט: ממילות הפסוק (דברים כב)

⁵¹ שנאמר "בכל עץ"

⁵² שנאמר "על הארץ"

⁵³ כגון ששטף הים אילן שהיה קן בראשו – רש"י, – רב יהודה אמר רב למדו ממ"ש "בדרך" ובישעיהו (מ"ג) נאמר "כה אמר ה' הנותן בים דרך"

⁵⁴ שנאמר ואדמה על ראשו (שמואל ב טו לב) שהאדם וראשו אדמה וה"ז "על הארץ", חולין קלט: וברש"י שם

⁵⁵ שנאמר "בדרך"

⁵⁶ שנאמר "לפניך"

⁵⁷ שו"ע רצב ג

⁵⁸ רש"י שם

⁵⁹ דלא אקרי דרך – חולין קלט: שם, ועיין במנחת חינוך רצב קלט: שתמה למה השמיטו הרמב"ם

⁶⁰ שו"ת חוות יאיר סז (מובא בפתחי תשובה רצב א) שהוכיח בן מחולין קלט: ממעוט הגמרא רק שלא יחפש ויחזור אחר מצות שילוח הקן בהרים. וכן ממ"ש הטעם בתיקוני זוהר (ו) שהוא כדי ש יתגלגלו רחמי הקב"ה, והוכיח מתוס' בחולין קמ: ד"ה שני, להיפך. ובפתחי תשובה רצב א הביא מהמשנת חכמים ריש הלי' יסוה"ת צפנת פענח ה, שהרואה קן ואינו נזקק לשלח את האם מענשי לי' בעת ריתחא, ע"ש. וכ"כ בשו"ת חכם צבי פג דמה שאמרה תורה "הבנים תקח לך" הוא רשות כענין "ששת ימים תעבוד", עיי"ש

⁶¹ וכך הורה הגר"י פ"א למעשה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מחויב כשאינו רוצה לזכות בבנים⁶². שלוח הקן אינו נוהג אלא בשאינו מזומן⁶³. איזהו שאינו מזומן כגון אווזין ותרנגולין, שמרדו ויצאו מן הבית, ואינן חוזרות לבית, ונעשו מדבריות, וקננו בפרדס⁶⁴ שאינו משתמר⁶⁵ ויוני שובך ועליה, וצפרים שקננו בטפחים⁶⁶ ובבורות, בכל אלה חייב⁶⁷.

קן המזומן אצלו, כגון אווזין ותרנגולין שקננו בבית [ולא מרדו] וכן יוני הדרסאות שהם יונים שדרכן ליגדל עם בני אדם בבתים פטור משילוח הקן⁶⁸. נטל הבנים [הביצים] והחזירן לקן ואחר כך חזרה האם עליהם פטור מלשלה⁶⁹. דהוה ליה קן מזומן⁷⁰. אם הונבהה האם מעל הביצים⁷¹ אם המקום שלו זכתה לו חצירו⁷² והוה ליה מזומן, ופטור⁷³. אם לא הונבהה האם מעל הביצים אע"פ שהמקום שלו⁷⁴. חייב לשלה⁷⁵.

⁶² כך מצדד בשו"ת התם סופר או"ח ק, וכ"כ החזו"א יו"ד קעה, (וכתב החת"ם שם דרש"י סתר את עצמו בענין זה) וכך דייק גם מהרמב"ם ומהמשנה בסוף חולין קמב. שרק ברוצה לטלם, חייב לשלה. ותלה ענין זה במחלוקת רבי יהודה ורבנן אי הלאו בא לנתק את העשה, ודלרבנן המצוה רק כשרוצה ליטול את הבנים. וכ"כ תלה דין זה בטעם המצוה ולרמב"ם ולרמב"ן שהוא להרחיק את מדת האכזריות – אם אינו צריך את הבנים לא ישלחנה דזו גם אכזריות ואינה לצורך – עיי"ש. וע"פ טעם התיקוני זוהר (תיקון ו) שהוא לעורר רחמי שמים, צריך לקיים את המצוה אף כשאינו צריך את הבנים, והוכיח שהש"ס חולק על הזוהר, ובכה"ג שהנגלה פליג על הנסתר הלכה כנגלה. וכבר תמהו ע"ז שתלה ההלכה בטעמי המצוה – עייין במנחת אשר דברים (כי תצא), והגר"ח קניבסקי בספר שיח השדה בליקוטים כתב כנ"ל בשם החזו"א שהיבים רק כשרוצה את הבנים וכתב שכ"כ הר"ן להדיא בחולין קלט. ובמאירי שם קלט. וכתב שכן משמע בעוד ראשונים, והחזו"א הנ"ל והגר"ח קניבסקי דנו שם בראיות החו"י והחכ"צ, עיי"ש ועייין במנחת שלמה ח"ב צז [כז] שהביא ראיה לשיטה זו מהתוס' בקידושין לד

⁶³ דכתיב (דברים כב) כי יקרא – חולין קלט

⁶⁴ – ופרדס לאו מזומן הוא שיכולים הם לברוח – חולין פ"א משנה א, קלה: ורש"י שם

⁶⁵ אבל במשתמר פטור דהוי כמו ביתו – ש"ך רצב ג, ממשמעות רש"י ורבינו ירוחם נתיב ט"ו אות ד"ג

⁶⁶ (פירוש כלי חרס הבנוי בכתלים אשר שם צפרים יקננו)

⁶⁷ שו"ע רצב ב

⁶⁸ ששלוח הקן אינו נוהג אלא בשאינו מזומן – חולין פ"א משנה א, קלה: ורש"י שם, ושו"ע רצב ב

⁶⁹ חולין פ"א משנה ג, קמא

⁷⁰ כיון דנטל את הביצים [וזכה בהן] – רש"י שם קמא. שו"ע רצב ה, [ש"ך רצב י]

⁷¹ עד כדי שתצא מתחת ידו או שהונבהה מעצמה – ש"ך רצב ה ע"פ השו"ע שם ד ויא

⁷² דחצרו קונה שלא מדעתו – שו"ע הו"מ סי' ר'

⁷³ ש"ך שם ע"פ רש"י שם קמא. ש"ך רצב י, שו"ע רצב ב

⁷⁴ חצר שאינה משתמרת – שבמשתמרת הוי ליה מזומן – ב"מ קב

⁷⁵ ש"ך רצב ד משמעות השו"ע רצב ב דכיון דאסור לו לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם, חצירו לא קונה לו דכיון דאיהו לא מצי זכי לא זכי ליה חצירו. – ש"ך שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

המוצא קן בחצר המשתמרת אינו חייב במצות שילוח הקן ואינו יכול לקיימה⁷⁶. וכדי שלא יהיו הקינים שיבנו ברשותו מזומנים ויוכל לקיים בהם את מצוות שילוח הקן, נתנו עיצה⁷⁷ שיכוון לכתחילה במחשבתו פעם אחת בחייו שאין ברצונו שחצרו המשתמרת תזכה בשבילו לעולם בביצים ואפרוחים שיהיו שם ואז יכול לקיים המצוה לעולם ברשותו ואפילו אם עבר דירה למקום אחר⁷⁸ ויש שפקפקו בעצה זו⁷⁹ וי"א שהיום שרוב בני אדם אין דעתם נוחה מהמצאות יונים וקנים ברשותם, אפילו לא חשב שאין ברצונו לזכות בהם יכול לקיים המצוה⁸⁰. ולשטתם הרוצה לקיים את המצוה יגביה ויזכה בביצים או באפרוחים⁸¹. לכן בביצים ואפרוחים קטנים סגי שיכנסו לידו וזוכה בהם מדין חצר. אבל באפרוחים גדולים שיוצאים חוץ לכף ידו, צריך לדקדק להגביהם ג' טפחים שלח תשלח דין י ואע"פ שאין לו צורך בבנים, ואף אין דעתו להשתמש בהם, והוא זוכה בהם רק בכדי לקיים מצות שילוח הקן, מקיים בזה המצוה לכתחילה⁸².

ח. ואסורות בגזל מפני דרכי שלום

יש דברים שאסרו חז"ל משום גזל, והוא גזל מדבריהם בדברים שלא קנה הנגזל קנין גמור, ובכלל זה מפריחי יונים⁸³.

⁷⁶ שנאמר כי יקרא פרט למזומן, ונחשב זה למזומן – בבבא מציעא קב

⁷⁷ הגר"ד יונגרייז וצ"ל ראב"ד ירושלים מובא בספר קן ציפור פ"ג ובס' שלח תשלח דין כא שהסכימו עם עצה זו האגרות משה ח"ד יו"ד מה, והגר"ש אלישיב ועוד, וכתב שכן הוא בחת"ס חולין קמא:

⁷⁸ הגר"ש אלישיב הגר"י פישר שם

⁷⁹ ממ"ש בחולין קלט: – נאמר "בדרך" – מה דרך שאין קנו בידך, אף כל שאין קנו בידך, וכאן כיון שיכול לחזור בו ה"ז בקנו בידו – הגר"ש אויערבך במנחת שלמה ח"ב צז [כו], הובא בס' קן ציפור, עמ' קנה ועי"ש מה שהשיב

⁸⁰ שלח תשלח דין כא בשם הגר"ח קניבסקי והגר"פ שיינברג, וכתב שהגר"ש אלישיב חלק ע"ז

⁸¹ כך הורה הגר"ח ק למעשה ואמר שבלא זה "לא עשה כלום"

⁸² שלח תשלח דין יב

⁸³ שו"ע סימן שע סעיף א, והיינו שמפריח יונה ועל ידה מביא יונה משובך אחר, ואינו גזל גמור, משום שבעל השובך לא זכה בהם קנין גמור, דמעלמא אתי, סמ"ע (לכאורה צ"ע הא בלא"ה אינו נוזל אלא ע"י היונה, ונראה דמ"מ היה צריך להחזיר, ובלא"ה צ"ע למה לא הזכיר בשו"ע הלכה דיוני שובך יש בהם גזל מפני דרכי שלום, ואפילו נוטלן בידו, כדמשמע בברייתא (ע"י ב"מ דף קב ע"א), וע"י ריטב"א ע"ז דף מב ע"ב שכתב שאם קננו באילן של חבירו, אפילו מפני דרכי שלום מותר, וצ"ע), והוסיף בערוה"ש דהיינו דוקא ביוני שובך, דהיינו שעומד מחוץ לביתו ואינו נותן להם מזונות אלא ניוזנין מן ההפקר ומתנדלין שם, ולפעמים יוצאים משם ולא סמכא דעתיה עליהן, אבל יונים שמגדל בביתו או בחצירו ונותן להם מזונות, וכן יונים שהוזרים תמיד לשובכן, יש בהם גזל גמור מן התורה, עיין שם. עוד כתב בערוה"ש שהביצים הנמצאים בשובך, אם שלח האם מעליהם (או שפרחו מעצמם) זכה בהם בעל השובך בקנין חצר ואסור לאחור לזכות בהם, אבל כשהאם רובצת עליהם, כיון שאסור לזכות בהם קודם שילוח, לא זכה בהם, ומשמע בשו"ע סימן ריג סעיף ב שמעיקר הדין זכה בהם, אלא משום תקנת חכמים נזירה משום מצות שילוח הקן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וכבר התבאר במסכת ב"ק דף ע"ט: ופג. שאסרו חכמים⁸⁴ לצוד יונים בתוך הישוב מפני שהן של אחרים, לפיכך אין פורשין מלכודות ליונים אלא אם כן הרחיק מן הישוב ארבעה מילין, ואם היה ישוב כרמים אפילו מאה מיל לא יפרוש שהיונים של בעלי כרמים הם, וכן לא יפרוש בתוך השובכין אף על פי שהן שלו או של גוי או של הפקר ואף על פי שהרחיק מן הישוב מאה מיל מפני שהיונים באות לישוב השובכין.

ט. אסור לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהם שנאמר שלח תשלח את האם והדר את הבנים תקח לך

המשלח את האם⁸⁵ אסור לזכות בביצים כל זמן שהאם רובצת עליהן, לפיכך אפילו היתה רובצת על הביצים או על האפרוחים בעלייתו ושובכו אינן מזומנין, ולא קנה לו חצרו כשם שאינו יכול לזכות בהן לאחרים⁸⁶ כך לא תזכה לו חצרו בהן ולפיכך חייב לשלח.

י. המשכיר בית לחבירו לשנה נתעברה השנה נתעברה לשוכר השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר מעשה בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש

המשכיר בית לחבירו לשנה בסכום ידוע, בין שאמר שנה סתם ובין שאמר שנה אחת⁸⁷, הרי השוכר דר בו שנה שלימה מיום ליום, אפילו היתה השנה

⁸⁴ רמב"ם הלכות גזלה ואברה פרקו הלכה ח

⁸⁵ רמב"ם הלכות שחיטה פרק יג הלכה יח

⁸⁶ בבבא מציעא שם ונ"ל דהאי לאחרים מ"ס הוא וצריך למוחקו. ועיין באחרונים שם שקיימו הגירסא.

⁸⁷ שו"ע ונו"כ ש"ב טו וסמ"ע וש"ך שם בדעת המחבר, וכדעת שאר פוסקים שלא חילקו בין שנה אחת לשנה סתם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מעוברת⁸⁸, ואפילו שכרו בחודש אדר דר בו עד אדר ב בשנה לאחר מכן⁸⁹, ואינו צריך להוסיף⁹⁰ על השכר שקצצו, ויש אומרים⁹¹ שאם עומד בתחלת השנה אינו דר בו כי אם י"ב חודש, ויש אומרים⁹² שאם אמר לו שנה סתם ועומד באמצע השנה, הרי זה כאומר שנה זו, ואינו דר בו כי אם עד סוף השנה.

⁸⁸ כתב בקצה"ח (סק"ד) בשם תשובת הרי"ף שאין נ"מ אם ידע המשכיר שהשנה מעוברת או לא ידע, שאינו יכול לומר חשבתו שהשנה פשוטה, והביא הרי"ף ראייה ממה שאמרו במשנה המשכיר בית לחבירו לשנה ונתעברה השנה, נתעברה לשוכר, והרי העיבור לא נתחדש אלא לאחר שכבר נעשה שמר השכירות, ועיין בשו"ת רב פעלים (ח"ב הו"מ סימן י). ונראה שבסתם בני ישראל הולכים לפי הלוח למנין בני ישראל, ואם הסכימו בפירוש לפי הלוח הלועזי פשוט שכל תנאי שבממון קיים, אלא שאפשר שאפילו לא התנו בפירוש, אם כתבו תאריך החוזה לפי הלוח הלועזי, גם לענין זמן השכירות יש לילך לפי זה (ואם כי לפי המנין הלועזי לא שייך חודש העיבור, יש נ"מ בכמה ימים לכאן או לכאן). פתחי חושן חלק ד פרק ה הערה נ

⁸⁹ בשו"ת רב פעלים (ח"ב הו"מ סימן י) שכתב בשם שו"ת מאמר מרדכי שדעת מהר"י מינין בשם או"י דגם בכה"ג נתעברה לשוכר, דעיקר אדר הוא אדר"ש, ואף על פי שלגבי גדלות נחלקו הפוסקים באו"ח (סימן נה סעיף י), הרי פסק שם הרמ"א כדעת הרי"י מינין, וכ"כ בד"ג (כלל צח) בשם חסד לאברהם בשנים שעשו שמר שותפות ב"ב באדר בשנה פשוטה לשנה אחת, והשנה הבאה היתה מעוברת, שהשותפות נגמרת ב"ב לאדר"ש, ואין המוחזק יכול לומר קים לי כדעת מהר"ש הלוי שאדר"ר עיקר, שכבר כתבו הפוסקים שדעת יחידאה היא, וגם המנהג כן ואין טענת קי"ל נגד המנהג, ובדברי מלכיאל (ח"א סימן צג) כתב שדעת הט"ז באהע"ז (סימן יג) שאדר ראשון עיקר, ומ"מ העלה עיקר כדעת מהר"י מינין, וכ"כ בשו"ת שו"מ (מהדו"ב ח"ב סימן כט). כתב בערוה"ש (שם סעיף כו וסעיף ל) שהמשכיר בית לשנה והיתה שנה פשוטה והמשיך השוכר לדור עוד שנה או כמה שנים, והיתה שנה מעוברת, אין המשכיר יכול לומר שלא השכירו לשנה אלא כשהיתה פשוטה, ובשנה מעוברת יוסיף לו חודש העיבור, אלא אמרינן שמסתמא ע"ד מקח הראשון הוא ממשיך לדור, וכיון שנקבע תחלה לפי תנאי של שנה שלמה, גם השנים הבאות בכלל זה.

⁹⁰ ודלא כשיטת הרשב"א (והרשב"א עצמו כתב כן להלכה ולא למעשה, כמבואר בדבריו בתשובה ח"ב סימן רצד. ועי' מעשה הייא סימן א), ומשמעות דברי השו"ע והפוסקים משמע דקאי גם על זמן השכירות שאינו יכול להוציאו קודם, וגם על דמי השכירות שאינו צריך להוסיף עבור חודש העיבור, ולשיטה זו אין נ"מ אם עומד בתחלת השנה או עומד באמצע השנה, מונה מיום ליום.

⁹¹ סמ"ע (שם ס"ק כג) בשיטת הרשב"א, וכתב שכן נ"ל נכון לדינא, דכיון שעומד בתחלת השנה היה יכול לומר השנה או שנה זו, ומדאמר שנה או שנה אחת, ה"ו כגילה דעתו שאינו רוצה להשכיר אלא כסתם שנים שהן פשוטות, משא"כ כשעומד באמצע השנה הרי אינו יכול לומר השנה או שנה זו, שהיה משמע עד ערב ר"ה, וע"כ הוצרך לומר שנה אחת או שנה סתם, ואין כאן גילוי דעת שנתכוין לשנה פשוטה. ומ"ש הסמ"ע ליישב דברי השו"ע מה' נדרים, עי' ט"ז, רעק"א ובכנה"ג.

⁹² חידושי רעק"א, דכיון שהוא בעיא דלא איפשיטא אמרינן קרקע בחזקת בעליה קיימת,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

השכיר לו בית⁹³ לסכום חדשים בכך וכך לחודש, ונתעברה השנה, נתעברה למשכיר שהרי יכול להוציאו לסוף סך החדשים שהשכיר לו, וממילא צריך גם לשלם עבור חודש העיבור⁹⁴.

דף קב:

יא. כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה

אחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון

ראשון קנה

כל שלא נגמר הדבר בקניין⁹⁵, אף על פי שפסקו הדמים, ואפילו העיד עליו בעדים שמוכר או לוקח, אינו כלום ושניהם יכולים לחזור⁹⁶, עד שיגמר כל דבר ודבר לפי קנינו.

גם כשעשה קניין⁹⁷ המועיל אינו קונה א"כ פסקו תחלה דמי המקח, אבל כל זמן שלא פסק אין לו שום צד שיקנה בו⁹⁸, דכל זמן שלא פסק לא סמכה דעת שניהם, שמוא לא יסכימו על הסכום.

⁹³ שו"ע ונו"כ שם

⁹⁴ והסמ"ע (ס"ק בד) העיר דפשיטא הוא, ותירץ דמשום סיפא נקט, והיינו כשהזכיר גם שנה וגם חדשים, כמ"ש להלן (סעיף בד). ונראה מדבריו שאפילו השכיר לו למנין חדשים שהם שנים שלימות, כגון ל"ו או מ"ח, שהם ג' או ד' שנים, לא אמרינן שחודש העיבור אינו אלא משלים מה שחסר משנת החמה ולא ישלם לו עבור חודש העיבור, אלא כיון שלא הזכירו רק חדשים, חייב עבור כל חודש וחודש.

⁹⁵ שו"ע ונו"כ קפט א

⁹⁶ ואף על פי שנתבאר לעיל שיש בו משום מחוסר אמנה, אין זה אלא איסור גבירא שאסור לו לחזור, אבל לגבי החפץ אין דין מחוסר אמנה עושה שום צד קניין, ואפילו במקום שיש מי שפרע, נראה שמעיקר הדין כל שאינו קנין גמור, אינו חל על החפץ כי אם על האדם החוזר

⁹⁷ שו"ע ונו"כ ר ז

⁹⁸ ונראה דמ"ש הטור דכ"ז שלא פסק אין לו שום צד שיקנה בו, בא לומר שאפילו פסקו אה"כ הדמים, אין הקניין שנעשה תחלה מועיל למפרע, וכ"כ הרמב"ם בפ"ד מה' מכירה הלכה יא ויב, וכתב שם וה"ה בשאר דברים שקונים בהם את המטלטלין שצריך לקנות אחר שיפסוק דמים, וכ"כ המאירי בבאור המשנה בפ' הספינה (ב"ב דף פד ע"ב), ומפרט שם כל קניני מטלטלין, שוב ראיתי בשו"ת מהרש"ם ח"ז סימן קכא שדן אם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אם המקח דבר שדמיו קצובים, אף על פי שלא פסק קנה שמכיון שדמי המקח קצובים סמכה דעתם⁹⁹. וכן אם אמר המוכר הריני מוכר לך חפץ זה כפי מה שישומו שלושה אנשים, הרי זה כפיסוק דמים.

ודוקא כשלא נתן מעות, אבל כשנתן מעות מסתמא חשיב כפסק כשער השוק, וקנה¹⁰⁰.

בדברים הצריכים מדידה, יש לפעמים שהמדידה מעכבת הקנין אפילו לאחר פיסוק דמים¹⁰¹.

במקום שיש קפידא שלא למכור רק מקח שלם, ועשה קנין בחלק מן המקח, לא קנה עד שיעשה קנין¹⁰² בכל המקח.

מהני פיסוק דמים אח"כ שיחול הקנין למפרע, ונראה מדבריו דבקנין כסף ושטר שמועיל לאחר זמן אפשר שמועיל גם פיסוק דמים אח"כ (וכ"ש בחצר שקונה לאחר פיסוק דמים כדמוכח בסימן ר סעיף ה ובסמ"ע שם), אבל בקנין משיכה או קנין סודר דכלה קנינו אינו מועיל, עיין שם, ופשוט שאם הסכימו כשער השוק חשיב פיסוק דמים, וכתב במשפ"ש בשם מהרי"ט שאפילו קבעו כפי השער שבעיר אחרת. פתחי חושן חלק ה פרק א הערה ח

⁹⁹ ונחלקו הראשונים בפירוש הך דדמיו קצובין, שהרשב"ם פירש שדרך ליתן חפץ זה בכך וכך, ונראה כונתו שבעיר מוכרים חפץ זה בכך וכך, ולשיטתו אף על פי שלא דיברו ביניהם על דמי המקח, מסתמא סומכים על מקח שבעיר, אבל הרמב"ן והרשב"א כתבו שבאופן זה לא מיקרי דמיו קצובין, אא"כ קצב המוכר דמי מקח זה, או שקצץ דמים לכל מי שבא ליקח כלי כזה, וכתב הסמ"ע שהרמב"ם מפרש כפירוש רשב"ם, ונראה מדבריו שמפרש גם בדברי המחבר להלכה כפירוש זה, ועי' פרק יג הערה מה, ונראה פשוט שאם רשום המחיר על החפץ, לכו"ע חשיב כקצוב מפי המוכר, ועוד נראה שאם הוא דבר שיש פיקוח על מחירו, ג"כ חשיב לכו"ע כפיסוק דמים, ולאידך גיסא, אם הוא דבר שיש שמוכרים כך ויש מוכרים כך, אף על פי שההפך אינו אלא בסכום קטן, לכו"ע לא חשיב כפיסוק דמים

¹⁰⁰ בשו"ת אגרות משה חו"מ סימן נא

¹⁰¹ פתחי חושן שם סעיף ו

¹⁰² עי' רמ"א סימן ר סעיף ז, גבי כור בשלושים, דכיון דמקפיד על מכירת כל הכור אינו קונה אפילו במשיכה או הגבהה עד שיגמור כל הכור, וכן הוא ברשב"ם בסוגיא בהדיא (עי' פרק ח סעיף יד שהבאתי דבריו), והוכיח כן מהא דחמור בפרה וטלה, ולכאורה נראה שלדעת המחבר בסימן ר שם אה"נ דמהני קנין אפילו בדבר שיש בו קפידא על כל המקח, ואפשר שלא חלק אלא גבי כור וסאה, שגם סאה הוא מקח עכ"פ, אבל בדבר שאין לו מקח כלל לחלק אחד בלי החלק השני, כגון מכונה מורכבת מחלקים, אפשר שגם המחבר מודה. ובמהנ"א ה' קנין משיכה סימן א הביא דברי הרשב"ם וכתב דדוקא כשגילה המוכר דעתו שרוצה למכור כור שלם, ולכן לא הזכיר מדת סאה, אבל כשאינו מקפיד על זה, שמוכר לכל מי שחפץ הן רב הן מעט, אף על פי שאמרו כור בשלושים ראשון ראשון קנה, ובסיכום הלכה זו כתב המחנ"א בנדון דידיה בראובן שקנה מסותר ק' אמה של בגד בכך וכך, ומשך מקצת, וקודם שהספיק למשוך הכל חזר בו המוכר, שלסברת הרשב"ם והרא"ש והנ"י קנה הלוקח אותו מקצת שמשך, שהרי לא גילה המוכר דעתו שאינו חפץ למכור פחות מק' אמה, אלא שהלוקח ביקש כן, ועוד הרי הוא מוכר לכל אחד מעט או הרבה, ולענין דמי המקח, אם יש לו שער קבוע בין למעט ובין להרבה, יכול גם הלוקח לומר איני רוצה יותר ממה שמשכתי, ואם המוכר חזר בו יכול לומר במקח של ק' אמה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

יב. קרקע בחזקת בעליה קיימת ... תפוס לשון אחרון

הזכירו בשעת השכירות¹⁰³ חדשים וגם שנה, כגון שאמר לו דינר לחודש י"ב לשנה, או י"ב לשנה דינר לחודש, הדבר בספק לגבי חודש העיבור, ויכול להוציאו בגמר הי"ב חודש, או שישלם לו שכר חודש העיבור, שבספק

אני חפץ, ואם הוא דבר כשמוכרים הרבה מוזילים קצת, אין הלוקח יכול לחזור בו ולומר שאינו חפץ רק במקצת המקח במחיר זה, אבל אם המוכר חוזר מהשאר, מסיק המחנ"א שאף בזה הדין עם הלוקח, ונוטל המקצת שמשך בשער הזול, עיין שם, ועי' בנה"מ ס"ק יב והבאתי דבריו בפרק ז' הערה מו, ועי' הנהגות חכמ"ש סימן קצו סעיף ד', הבאתי מדברי המשפ"ש וסיכום ההלכה. כתב בשו"ת מהרש"ם ח"ב סימן רטז במי שמכר כו"כ מדות דבש ולא היה יכול לספק כל המקח, שמבלי השקו"ט בדין מקח שלם אני רוצה, אם הקנין היה בסיטומתא, חייב לתת לו כל מה שפסק עמו, כיון שעשו ע"ד המנהג, וכן הוא מנהג הסוחרים, עיין שם, ועי' בדבריו ח"ו סימן רכג.

¹⁰³ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שכירות אמרינן קרקע בחזקת¹⁰⁴ בעלים קיימת¹⁰⁵, ואפילו בא לאחר שכבר עבר החודש הנוסף, צריך¹⁰⁶ לשלם לו.

¹⁰⁴ התומים (בקיצור ת"כ סימן סו) הביא בשם הר"ן שהקשה, דמשמע שאפילו לא פרע דמי השכירות חייב לפרוע, ואמאי, נהי שהמשכיר מוחזק בבית, אבל השוכר מוחזק במעות, ואיך נוציא ממנו, ותירץ הר"ן שחיובו של שוכר ברור שהוא חייב לו י"ב דינרים, אם עבור י"ב חודש או עבור שנה, שהרי אם ירצה המשכיר להניחו לדור שם גם בחודש העיבור ודאי שצריך ליתן לו י"ב, משא"כ חיובו של המשכיר אינו ברור, והסביר התומים דבריו, שחוב השכירות נגמר בתום י"ב חודש, אלא שהספק הוא אם חייב המשכיר להניח לו לדור בחנם חודש העיבור או לא, ולכן אף על פי שלכאורה היה ביד השוכר לעכב מדמי השכירות עבור חודש העיבור, לא אמרינן כן, שהרי אם יסכים המשכיר שידור בחודש העיבור ע"כ יפרע לו י"ב, וכיון שהספק מתחיל בתחלת חודש העיבור, הוי תפיסה שלא ברשות, עיין שם, ובקונטרס הספיקות (כלל ז סימן ג) דחה דברי התומים במ"ש שהחוב נגמר בתום הי"ב חודש והספק רק אם חייב להניח לו לדור בחנם חודש העיבור, ומ"מ נראה שמפרש בדברי הר"ן כמ"ש התומים, שאם ירצה המשכיר להניחו אין השוכר יכול לומר איני דר בו עוד ולא אשלם לך כי אם לפי חשבון י"ב דינרים ל"ג חדשים, והיינו י"א דינרים ועוד, עיין שם.

ובשו"ת בית שלמה (ח"ו סימן קיה) כתב לחזק סברת התומים, עפ"י דיוק הנה"מ (בכללי תפיסה סימן ג) בדברי הטור שאע"פ שהשוכר צריך לשלם עבור חודש העיבור, אם ירצה לשלם אין המשכיר יכול להוציא לפני חודש העיבור, הרי מוכח שאין חזקתו של המשכיר ברורה, ודלא כסברת קונטרס הספיקות (בהג"ה מבן המחבר שם ציין לדברי התומים בקיצור ת"כ סימן מד ומה שכתב ג"כ כסברא זו), והביא הבי"ש ראייה לסברת התומים מדברי התוס' (ב"ב ריש דף קו ע"א) לפרש מה שאמרו פירושי קמפרש, דכיון דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף הוצרך להתנות שיתן לו כל חודש דינר, ולכאורה קשה למה הוצרכו התוס' למעם דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף, תיפוק ליה דאי לא אמר דינר לחודש לא היה צריך ליתן בכל חודש רק פחות מדינר, כפי חשבון י"ב דינרים ל"ג חדשים, אלא ודאי שאף בלא תנאי אמרינן שהשכירות היא בדינר לחודש ונגמרת לסוף הי"ב חודש, אלא שהי"ב חודש נוסף בחנם, וכסברת התומים, ועי"ש שמתוכח עם השואל שרצה לומר שיש לדון כאן לפי סדר התשלומים, אם שילם לו דינר לחודש או פחות מדינר, וכעין מ"ש הדמים מודיעים, והבי"ש דחה דבריו והעלה שאין בסדר התשלומים הוכחה כלל, עיין שם.

¹⁰⁵ דמספקא לן אם הולכין אחר לשון ראשון או אחר לשון אחרון, ופסקו כרב נחמן דקרקע בחזקת משכיר קיימת, ובכל ספק בשכירות נקרא המשכיר מוחזק. ועי' בש"ך (שם ס"ק טו) בדין משכיר בית עד אדר, ונחלקו ר"מ ור"י (נדריים דף סג ע"א) אם הולכים אחר אדר או אדר שני, והביא דעת ההג"א שחולקין ביניהם, וכתב הש"ך דההג"א והא"ז לשיטתייהו שלא הלכו בחזקת קרקע אלא בספק במציאות, כגון בהך ד"ב לשנה וכו', שהספק הוא למה נתכוונו (עי' אמרי יושר (ח"ב סימן קנב) שהסביר שהספק בדעתו של משכיר, ולא הוי כספיקא דדינא אי אזלינן בתר לשון ראשון או אחרון, משא"כ בספיקא דדינא שאינו תלוי בדעתו), אבל בספק בהלכה חולקין, וא"כ לדידן דקיי"ל שגם בספק בהלכה אמרינן הממע"ה, ה"נ בחזקת בעלים קיימת ואינו דר רק אדר ראשון, ובחידושי רעק"א כתב בשם המשל"מ שהביא דעת הרבה פוסקים שבספק פלוגתא גם בקרקע אמרינן היכי דקיימי ארעא תיקום, ואין המשכיר נקרא מוחזק, ועי' שו"ת שו"מ (מהדו"ב ח"ב סימן כט), שו"ת בי"ש (ח"ו סימן קטו ובהג"ה מבן המחבר שם). ובערוה"ש כתב שדין שכירות כדין נדרים (יו"ד סימן רכ סעיפים ז - ח) שהולכין אחר לשון בני אדם, ולהרמב"ם אם ידע שהשנה מעוברת הוי סתם אדר אדר שני, ולדעת שאר פוסקים יש חילוק בין אמר עד ר"ה אדר לבין אמר עד סוף אדר, ועי' כנה"ג (הגה"ש אות לו).

¹⁰⁶ סמ"ע שם כו ועיין פתחי חושן שם הערה נה כתב בערוה"ש שאם התנה שישלם לו בסוף כל חודש, אינו משלם לחודש העיבור, משום שאפשר לפרש ב' הלשונות באופן שאינם סותרים זה את זה, והיינו שמכיון ששכירות אינה משתלמת אלא לבסוף, והיה השוכר רשאי לשלם בסוף השנה, וזה רצה להתנות שישלם לו בסוף כל חודש, לכן פירש דינר לחודש, ולא משום שרצה לבטל לשון השכירות של י"ב לשנה, דכל שאפשר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדין היומי

מסכת בבא מציעא

יג. שוכר אמר נתתי ומשכיר אמר לא נטלתי ... בתוך זמנו

תנינא

בכל ספק שנולד בין המשכיר והשוכר¹⁰⁷, כגון שחלוקים ביניהם לכמה זמן השכיר לו, יד המשכיר על העליונה, שהוא נקרא מוחזק¹⁰⁸.

שכירות אינה¹⁰⁹ משתלמת אלא לבסוף¹¹⁰, דהיינו לאחר שכלו כל ימי השכירות למחרתו חייב לשלם, לפיכך השוכר שאמר נתתי שכר הבית שנתחייבתי בו והמשכיר אומר עדיין לא נטלתי, בין שהיתה השכירות בעדים ובשטר¹¹¹ בין שהיתה השכירות בלא עדים ושטר, אם תובעו בתוך

לפרש הלשונות שלא יסתרו מפרשים כן, ע"כ. ויש לעיין בדבריו, דסוף סוף התנה שיתן לו בכל סוף חודש דינר, ואם לא יתן בחודש העיבור נמצא שוב סותר לשון השכירות.

¹⁰⁷ ובכנה"ג הביא ג"כ בכמה מקומות מדברי הפוסקים אימתי אמרינן קרקע בחזקת משכיר קיימא, ומבואר בדבריו שלא אמרו כן אלא בגוף הקרקע, אבל לגבי זכות ההשתמשות בחזקת שוכר קיימא, ובסימן קמ (הגה"ט אות קצג) כתב בשם תומת ישרים שנשאל כיון דשכירות ליומיה ממכר הוא למה אין השוכר נקרא מוחזק, עיין שם, ועי' בדבריו בסימן קצב (הגה"ט אות ב), סימן רה (הגה"ט אות ה), סימן רכז (הגה"ט אות לא), סימן שיב (הגה"ט אות עד והגה"ט אות לא). ובבאר הגולה (סימן שמו) כתב בשם תשובת הרא"ש דקרקע בחזקת בעלים קיימא לכל ספק הנולד ביניהם אם בא לשנות ממנהג המדינה, ועי' קצה"ח (סימן מב סק"ב).

בזמננו בא"י בשוכר שיש לו זכויות הגנת הדייר דינו כזכות חוקה ולא כשוכר בעלמא, ועי' עוד באמרי בינה (דיני דיינים סימן מב), ועי' עוד פרק א (סעיף ח) בדין שכירות מטלטלין ואדם מי נקרא מוחזק. ובלא"ה נראה שבדירות מוגנות אפשר שיש לדון דלא שייך דין קרקע בחזקת משכיר קיימא, שהרי לפי סברת התוס' הטעם הוא משום שתחזור אליו, ובג"ד שיתכן שלא יחזור כל ימי חייו השוכר. וראיתי בשו"ת עמק התשובה (לידדי ש"ב הגאון מוהר"ר יחזקאל ראטה שליט"א), שכתב בפשיטות מסברא זו שבדירות מוגנות לכו"ע יש לשוכר דין מצרן, ונראה שאף שלגבי מצרנות יש לדון (עי' שו"ת קנין תורה ה"ד סימן קמו ובפת"ח [ח"ז] דיני שותפים ומצרנות פרק יא הערה מח), אבל לענין חוקה מסתבר שהשוכר נקרא מוחזק. פתחי חושן חלק ד פרק ה הערה

נז.

¹⁰⁸ שו"ע ונו"כ שיב טו

¹⁰⁹ שו"ע ונו"כ שזו א

¹¹⁰ סמ"ע שם ב

¹¹¹ ללמדנו רבותא דאפילו היה בשטר נאמן השוכר לאחר זמן, ולאפוקי מלוה לחבירו בשטר דאינו נאמן לומר פרעתיך כל זמן שהשט"ח בידו, וכמו שנתבאר בטור ובדברי המחבר לעיל סימן פ"ב [סעיף ב'] וגם במקומות אחרים. והטעם דדוקא בהלוואה הדין כן, דאמר ליה אי פרעתי שטרך בידי מאי בעי, דלא נכתב מתחילה אלא לגבות בו, משא"כ שטר שכירות דניתן לכתוב מתחילה כדי שלא יחזיק השוכר בהשדה ויאמר קניתהו. ואף שכתב בשטר וקנינא מיניה על כל מה דכתב לעיל, וכתב גם בשטר פרעון השכירות, אמרינן דלא קאי הקנין על הפרעון, אם לא דכתב ליה שטר בפני עצמו על דמי השכירות וכתוב בו נאמנות, אזי לא יוכל לומר פרעתי. [נ"י פרק השואל [ב"מ נ"ט ע"ב מדפי הרי"ף]]. וכן מי שקיבל קנין בעדים לפרוע לו השכירות אינו יכול לומר פרעתי. ריב"ש סי' שי"ג, ד"מ ריש סימן זה. סמ"ע שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדין היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

הזמן השכירות כגון ששכרו לשלשים יום ותובעו תוך שלשים, על השוכר להביא ראיה, דחזקה אין אדם פורע חובו תוך זמנו לפיכך עליו להביא ראיה, ואם לא יביא ראיה יתן הדמים ויחרים על מי שלקח ממנו שלא כדין, או אם ירצה יטעון עליו לאחר שפרעו תביעה בפני עצמה בעד אותן הדמים שאומר שנתן לו תחלה וישביענו שבועת היסט.

יד. מת האב בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה

מי שהוא בספק¹¹² אם חייב בפדיון אם לא, פטור, שהכהן הוי לגבי מעות אלו מוציא וק"ל המוציא מתבירו עליו הראיה.

מכל מקום אם מת האב בתוך שלשים יום אוקמינן ליה אחזקתיה, והרי הבן בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שפדאו אביו, ואם מת האב לאחר¹¹³ ל' יום הרי הבן בחזקת שנפדה, דמסתמא אוקמינן לאב אחזקתיה שלא החמיץ המצוה עד שיוודע¹¹⁴ שצוה האב בשעת מיתתו ואמר שלא פדאהו.

טז. ביזמא דמשלם זמניה

אם תובעו¹¹⁵ המשכיר לאחר שכלה הזמן או אפילו בו ביום שנשלם הזמן, על המשכיר להביא ראיה, ואם לא יביא ראיה ישבע השוכר היסט שפרעו ויפטור¹¹⁶.

¹¹² שו"ע ונו"כ יו"ד שה יד

¹¹³ ובמת ביום שלשים יש לעי' אם לדמות לחוב דפסקי' בחוה"מ (סי' ע"ד) דעביד אינש דפרע ביזמא דמשלם זמניה או דהכא גרע דהחויב אינו ודאי דדלמא ימות הולד בו ביומו ויפטור וע' תוספות (פ"ק דבתרא דף ה') אח"כ ראיתי בשיטה מקובצת בב"מ (פרק השואל) כתב בשם הרמ"ך דביום ל' בחזקת שנפדה וצ"ע לדינא. חי רע"א שם

¹¹⁴ לשון המתניתין [בכורות מט, א] עד שיאמרו לו שלא נפדה, וכתב רש"י ז"ל [ד"ה עד שיאמרו] ובאמירה סניא שצוה אביו, ולא בעי עדות גמורה. גל' מהרש"א שם

¹¹⁵ שו"י ונו"כ ש"י א

¹¹⁶ ,ואף על גב דקיימא לן [סי' עח סעיף א] חזקה שאין אדם פורע תוך זמנו וכבר אמרנו שמן התורה אינו חייב לשלם עד למחרת תשלום הזמן, היינו כשתובעו בבית דין שאין הבית דין מחייבין אותו לשלם עד למחרת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרך היומי

מסכת בבא מציעא

וכן אם שכרו ממנו להרבה שנים והתנה שיתן לו השכר שנה בשנה, אם בא המשכיר ותובעו בתוך השנה בעד שכר של אותו השנה ואומר השוכר פרעתי, עליו להביא ראיה, ואם תבעו לאחר השנה בעד השכירות של שנה שעבר ואפילו ביום אחרון של השנה, על המשכיר להביא ראיה.

תשלום זמנו, אבל קים לחז"ל [ב"מ קג ע"א] דביום דמשלם הזמן דרך העולם שאינם חושבין אותו לתוך זמנו ודרכם לשלם בו ביום, לפיכך אם יטעון השוכר שפרע ביום האחרון נשבע היסת ונפטר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

